

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutczá 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr..
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Egyház, — felekezetek. (Thomay József). — Theologiai intézeteink tantervéről. (Mayer Endre). — Bányakerületi özvegy-árva és nyugdíjintézet. (Raab Károly). — Belföld. — Vegyesek. — Pályázat.

Egyház, — felekezetek.

A napokban egy művelt ferfiu, a ki a társadalomban tekintélyes állást foglal el s a ki hozzá még kir. tanácsos is, beszélgetés közben ezt a megjegyzést tette: „A felekezetek lelkészei nagyobb tevékenységet fejtenek ki híveik lelki gondozásában, mint a mi papjaink“.

Tehát szerinte csak a róm. kath. egyház az egyház, a többiek csak holmi felekezetek.

No most már, ha egy kir. tanácsos is így gondolkodik, mit várhatunk akkor azoktól, a kik értelmi minősítés által hasonló kitüntetésre érdemeket nem szerezhettek; mit várhatunk különösen az úgy nevezett „intelligencia“ keretén messze kívül álló azon népbeliectől, a kik tekintet nélkül immár az ő valóságokra, vagy egészen műveletlenek vagy csak félig műveltek?!

Hát azoknál még nagyobb a lehetőség a téves, az elfogultságból eredő gondolkodásra, a helytelen következtetésre, azok még inkább hajlandók arra, hogy a látszat után ítélve a róm. kath. egyház előnyére tegyék meg a különböző vallások közötti megkülönböztetést.

S hogy ez általában véve így van, annak oka önző korunk anyagelvűség felé hajló és üres külsőségek után kapkodó felfogásán kívül, — mely a róm. kath. egyház gazdagságában és fényében tetszeleg magának, — főkép abban rejlik, hogy a róm. kath. lelkész a közönség gondolkozásában fölébe helyezi magát a törvénynek, mintegy elhitetvén a közönséggel azt, hogy a vallástügyben hozott országos törvény csak a felekezetekre vonatkozik s nem egyuttal a róm. kath. egyházra is. Hiszen az újabb időben egészen nyiltan ki is rukkoltak azzal, hogy a bevett vallásfelekezetekre vonatkozó intézkedések a kath. egyházra kötelezőknek nem tekintik, mert a kath. egyház nem „bevett vallás felekezet“, — „non recepta, sed avita, haereditaria et constitutionalis“.

Hiába igyekezünk aztán mi érvekkel meggyőzni az illetőket, még ha külömben híveink is, hogy hiszen az a törvény épen azért országos törvény, mert kötelező erővel bír az egész országban lévő összes egyházak, tehát a róm. kath. egyház lelkészeire is. Hiába, — mert a válasz ez: kétlem, hogy úgy van, mert ha úgy volna, akkor azt a törvényt megtartanák a r. k. lelkészek is, miként megtartják más egyházak lelkészei. Hiába érvelünk tovább így szólván: hogy ha azok nem tartják meg, hát visszaélést követnek el; mert erre meg csakhamar készen vannak ezzel a felelettel: ha visszaélés volna az, a mit elkövetnek, meg is büntetnék őket érte. De hagyjuk abba a feleselgetést, ez utóbbi ellenvetést a gyakorlati életből vett példákkal úgy sem gyengíthetjük meg.

Elég az hozzá, hogy a plébánosok mindent elkövetnek, hogy az egyesekben és közönségben ezt a balhiedelmet, ha még nincs meg, felébresszék, ha pedig már meg van, ápolják és fejlesszék.

De hát mi mindent követnek el?

Nyiltan kimondják, hogy nekik nem a törvény, hanem a római pápa parancsol s ennél fogva mit sem törődve az 1868. LIII. és az 1879. XL. törvénnyel nyakra főre keresztelik a vegyes házasságokból született mindkét nemű gyermekeket; túlteszik magukat könyvedén az 1884. évi 24,727 számú miniszteri rendeleten s 8 nap alatt nemcsak hogy önkényt be nem küldik anyakönyvezés végett az adatokat, de még a felszólításra sem hederítenek semmit, vagy ha mégis válaszra méltatják azt, kereken kijelentik, hogy a mit ők egyszer már beírtak, fölösleges azt nekünk is még egyszer beírunk.

Annyi azonban bizonyos, hogy a plébános urak nem mindnyájan mernek ilyen nyilt sisakkal kilépni, hanem, — hogy szabadjon egy kissé trivialis hasonlattal élnem, — zsákban árulják a macskát. Ámde az ő ravaszságuk nagyon hasonlít annak a macskának a ravaszságához; mert mégis egy kicsit szepeg-

vén a két hónapig terjedhető elzárалástól és a 300 firtig terjedhető pénzbüntetéstől, meghunyászkodni látszanak a törvény előtt; de csak látszanak; mert találékony esztik kifundálja azt, hogy mit kelljen cselekedniök?

Hát ugyan mit cselekesznek?

Miután sem törvény, sem miniszteri utasítás nem rendeli annak a jobbára csak prot. egyházakban divó helyes gyakorlatnak megtartását, melynél fogva a keresztelesek alkalmával a szülők esketési bizonylata felmutatandó, hát ők azt, még ha esetleg az illetők magukkal viszik is, szándékosan mellőzvéen csak úgy „mir nichts dir nichts“ bemondás után vagy annélkül is beírják a szüléket róm. kath.-nak. S ha aztán mi, tudomást szerezvén az ilyen illetéktelen elkeresztelésről, felkérjük a plébánost, hogy az általa végzett cselekvényre vonatkozólag a hivatkozott törvény szellemében járjon el: azt a választ kapjuk, hogy ő a törvényt igenis megtartja, hogy ő evang. apának vagy anyának a fiát illetve leányát soha meg nem kereszteli s így a fennforgó esetben is a kívánt adatokkal azért nem szolgálhat, mert anyakönyve vallás rovatába úgy az apa, mint az anya róm. kath.-nak van bevezetve.

Hiába itt most a tényekre való hivatkozás nevezetesen, hogy az illető magát evang.-nak vallja, hogy fizető tagja az evang. egyháznak, hogy isteni tiszteletre az evang. templomba jár s hogy a róm. kath. egyházba soha át nem tért, mind ezen körülmények nem változtatnak a dolgon semmit, a felterjesztéssel sem érünk czélt; mert oda fenn sem tesznek semmit.

Az idő azonban e közben szépen eljár s a gyermek betöltvén életének 6-dik évét az iskolában az anyakönyv alapján besorozzák róm. kath.-nak. Mi, igényt tartván a gyermekre, megkeresésünkben annak ág. hitv. ev. hitvallásban leendő taníttatását hangsúlyozzuk s a válasz az, hogy míg hiteles anyakönyvi kivonattal a gyermek evang. vallását nem igazoljuk, hitoktatására nekünk át nem engedik a gyermeket. Egyébként még azt is megjegyzi, hogy ha tévedést feltételezünk anyakönyvükben, folyamodjunk annak kijavíttatásáért.

Sőt a plébános urak még tovább is mennek a lelkiismeretlenségben. Ideje korán még az esketés alkalmával nemcsak reversalis kicsikarásával, — mert ezt az eljárást már sokan nem tartják kielégítőnek, — hanem az által, hogy az evang. vőlegényt, illetve menyasszonyt beírják r. kath.-nak. — gondoskodnak arról, hogy a születendő gyermekeket lefoglalhassák az egyedül üdvözítő egyház számára.

Eltéktelve immár attól, hogy nincsen vérünkben az árulkodás, legkevésbé kívánjuk pedig azt, hogy bármely felekezethez tartozó lelkészársunk bebörtönöztessek avagy pénzbírsággal sujtassék, — ha mindennek daczára mégis lépéseket tennénk, ugyan mit nyernénk vele? Semmit. Mert a r. kath. lelkész előáll az ő anyakönyvével és azt mondja, hogy ő az 1879. XL. t.-cz. 53. §-ba ütköző cselekményt nem végzett.

Ha pedig a büntető törvénykönyv 400. §-a szerint okirat hamis vétsége miatt akarnók feljelenteni az illetőt: akkor be kellene bizonyítanunk azt, hogy a plébános, mint a büntető törvénykönyv 397. §-a szerint közhivatalnok, szándékosan közreműködött valaki jogainak vagy jogviszonyainak lényegére vonatkozó valótlán ténykörülmény bizonyításában s annak mint valólnak a közokirat jellegével bíró anyakönyvbe történt vezetésében.

De hát be tudnók-e ezt bizonyítani?

Nem. Még ha be tudnók is bizonyítani azt, hogy a kereszteleés — vagy mondjuk esketés — vallásrovatának kitöltése az illető egyén jogviszonyaira nézve lényeges körülményt képez; — azt, — a mi a bűncselekménynek szinte nélkülözhetlen kriteriuma, hogy tud. ill. szándékosan töltötte ki valótlánul az említett rovatot, be nem bizonyíthatjuk; mert a róm. kath. lelkész kibuvó lyukat talál abban a mentségben, hogy a keresztszülők és a baba bemondása után „bona fide“ töltötte ki a rovatot, vagy hogy elnézésből tévedett.

Ilyen módon a bűncselekmény alanyi és tárgyi tényálladéka teljes bizonyítékok hiányában helyre állítva nem lévén, nem marad egyéb hátra, mint az, hogy a bíróságok mellőzésével megint csak a ministeriumhoz forduljunk.

De minek? Hiába való lenne. Probatum est. Mert vagy elintézetlenül hagyják felterjesztéseinket, vagy legjobb esetben a ministerium „szigoru pontosságra“ utasítja a plébános urat természetesen püspöke útján, a ki meg azután kíséző levelében mintegy dorgatoriumképen így szól hozzá: Fiam! máskor okosabb légy! „Quidquid agis, prudenter agas.“ Vagy dícsézőleg nyilatkozván róla ezt mondja: „Jól van jó és híu szolgám, kevesen voltál hiv, ezután többet bizok reád, menyj be a te uradnak örömébe!“

Mindezekből tehát arra a következtetésre jutunk, hogy vagy legyen törvény, de olyan törvény, a mely alul senkinek sem lehet kibujni és a hatóságok ne csak a törvényhozói, de a végrehajtó-hatalmat is gyakorolják mindenkivel szemben, — vagy ne legyen törvény és mondassék ki a kereszteleés teljes szabadsága s akkor mi bizonyára többet fogunk elkeresztelni másoktól, mint a mennyit most mások mi tölünk elkeresztelnek.

De így az állapot tarthatatlan, mert: „E világ fia okosabbak a világosság fiainál az ő nemük szerint.“

Thomay József.

Theologiai intézeteink tantervéről.

Mult évi egytetemes gyűlésünk jegyzőkönyvének 15. pontja szerint theol. intézeteink tanárai azzal bizattak meg, „hogy a pozsonyi theologiai akademia és az eperjesi és soproni theol. intézetek közt lehető összhang elérhetése, nevezetesen az egyes tanintézetekből az átlépést lehetségessé tevő egységes tanterv dolgoztassék ki“. Mivel egyházunk felvirágoztatása első sorban szakszerűleg képzett, mívelt s egyházukat szerető hitbuzgó lelkészekről függ, ennél fogva a

theologus- s lelkészképzést theol. intézeteinkben oly fontos egyetemes egyházi közügynek tekintem, a mely méltó arra, hogy ne csak a theol. tanárok szóljanak hozzá, hanem azok is, kik ez intézetektől távolabb állanak ugyan, de egyházi ügyeink iránt nagy érdeklődést mutatnak. Különösen kívánatos volna, hogy nt. lelkészeink közül szólanának fel minél többen, minthogy ezen ügy legszorosabb összefüggésben van a lelkészi hivatással s állással és minthogy ők más szempontból itélik meg a theol. intézetekből kikerült lelkészjelölteket, mint a theol. tanárok, kik hivatásuknál fogva inkább az elméleti tudást s okoskodást és az ismeretek mennyiségét veszik a képzettség zsinormértékeül. Felszólalásukat annál is inkább kell tekintetbe venni, mert theol. intézeteink hivatása nemcsak az elméleti theol. tudományokkal való foglalkozás s azoknak előadása, hanem a leendő lelkészeknek a gyakorlati élet számára való képzése. A theol. intézetek tanárai vagy határoztak már ezen ügyben, vagy még csak fognak, de minden esetre nem célszerűtlen nézeteinknek nyilvánosan való higgadt s komoly kicserélése. Ezen ok és cél vezérel, midőn nézetemet a nt. szerkesztő úr engedelmével e lap hasábjain közlöm.

Az idéztem jk. pont alapján legelsőben azon tényt kell constatalnunk, hogy a 3 theol. intézet tanterve között nincs meg a szükséges összhang, mely a theol. hallgatóknak lehetővé tenné az egyik intézetből a másikba való átlépést. Eltekintve attól, hogy nem ismerek példát theol. intézeteink életéből, a mely erre bizonyításul felhozható volna, a mennyiben eddigi eperjesi tapasztalásom szerint az átlépés nagyon könnyen s minden nehézség nélkül történt, ettől eltekintve az eddig követett tantervek között sem találok oly lényeges eltéréseket, a melyek lehetlenné tennék egy intézetből a másikba való átlépést s így több intézetnek látogatását.

Azt ugyanis, hogy az egyik intézetben az exegetistól elválasztva külön adatik elő a bevezetés s bibliai theologia, a másikban pedig egybeolvasztva, azt nem tartom oly lényeges eltérésnek, hogy e miatt nehezhethné az átlépést egyik, vagy másik tanár s intézet. Ez egyéni meggyőződés dolga, hogy e tudományoknak ily összeolvasztott előadását tartja valaki czélszerűbbnek, vagy pedig az elkülönített véli helyesebbnek. Valakinek egyéni meggyőződését másra oktroyálni nem tanácsos dolog, nem tanácsos különösen tanároknál, kik egyéni meggyőződésök alapján nagyobb eredménnyel kezelhetnek valamely tárgyat, mintha másnak meggyőződése s elvei szerint kell azt kezelniök. Azt sem tekinthetem az átlépést akadályozó oknak, hogy egyes tárgyak az egyik intézetben több heti órában adatnak elő, mint egy másikban, mert elvitázhatlan tény, hogy a mit X tanár egy órában végez, azt egy másik $\frac{3}{4}$ vagy 2 órában adhatja elő talán ép ily eredménnyel. Ez a tanárnak ügyességétől függ, a mely személyenként változó.

Elfogadva azonban az idéztem jk. pontból con-

statálható tényt valóságnak, feladatunk oly tanterv készítése, mely megszüntesse az átlépést gátló s megnehezítő akadályokat s egymáshoz közelebb hozza az egyes theol. intézeteket, a melyek egy anya gyermekei s egy cél felé törekszenek. Ezen tanterv készítése azonban szorosan függ össze azon kérdéssel, hogy mely tárgyakat, mily terjedelemben s mely időben adjunk elő s ez ismét azon céllal s eszménnyel, melynek elérésére törekszünk s melyet a lelkészképzés elé tűzünk. A cél pontos meghatározása s világos látása utbaigazító az eszközök helyes megválasztásában és sikeres alkalmazásában.

Hogy szavaim könnyebben érthetőek legyenek, nem fog ártani, ha egy rövid pillantást vetünk a multra. Csak a közelmúltban volt, hogy theologusból lett pap, tanár, tanító s azon kívül is sok más s hogy a theológiára nem csak azért mentek, hogy lelkészekké lehessenek, hanem azért is, hogy más állásokat tölthessenek be. Ennek következménye lett, hogy nem theologusoknak valók is azokká lettek s hogy az ilyenek, ha később mégis lelkészekül választottak, nem a theol. tudományokra, hanem kedvencz studiumaikra adták magokat s így váltak belőlök kitünő természettudósok, történészek, matematikusok sat. Ily módon egyházunk híressé lón tudós lelkészeiről. Minthogy a szakrendszer behozatala óta megváltoztak ebeli viszonyaink, mi természetesebb, minthogy a theológiára lépők csak lelkészeknek vagy theol. tanároknak képezhetik magokat s a theol. tudományokon kívül másokkal szakszerűen nem foglalkozhatnak. Itt az alapja ama panasznak, melyet valamely jeles lelkészünk halála alkalmából, a ki talán kitünő természettudós volt, felhoznak, hogy íme ismét kidült egy világító oszlopa az egyháznak, a ki tudománya által tette híressé nemcsak a maga nevét, hanem egyházát is. E panaszok a dolog természeténél fogva hova tovább alaposabbak lesznek, mivel a szakoktatás óta mind inkább kevesbednie kell azon lelkészek számának, a kik világi tudományokkal szakszerűen fognak foglalkozni. S ezt én nemcsak természetesen, hanem rendén valónak s az egyházra nézve üdvösnek találok. Ily panaszokkal tulajdonkép csak azok állhatnak elő, a kik nem tudnak kibékülni korunk haladásával s azzal nem tartanak lépést.

Ámde nem ritka azon panasz sem, hogy lelkészeink nem állanak a míveltség azon fokán, melyen a kath. klérus, ennél fogva a társadalomban nem szerepelnek oly mértékben, mint a hogy hivatásuknál s állásuknál fogva szerepelniök kellene. Mennyiben jogosult e panasz azt nem vitatom s ha jogosult, mi az oka, azt nem kutatom e helyütt: de tény az, hogy a panasznak, ha jogosult, elejét csak úgy vehetjük, hogy az egyháznak mívelt, a társadalomba való képzett lelkészeket nevelünk. Jól tudom, hogy e kérdéssel ismét szorosan függ össze a fizetés anyagi dotatió kérdése; de mivel ez is távolabb esik tárgyamtól bátran mellőzhetem.

Tekintve úgy a fentebb, mint utóbb mondottakat nem vonhatunk más következtetést, mint hogy

a theol. intézetek tárgyai közül kizárandók mind azok, melyek nem tartoznak a lelkészi, vagy theologiai szakképzés tárgyai közé. A theologia intézetek szakiskolák, melyek bizonyos megkövetelt alapon építenek, bizonyos míveltséget feltételeznek s így ama tekintetben, hogy lelkészeink míveltek legyenek, minden áron függetlenül nem felelhetnek meg. Igen sok függ attól, hogy minő lélekbe veti a magot a theol. tanár. A cél azonban soha sem lehet más, mint a szó szoros értelmében vett mívelt s jellemes lelkészképzés. Kiben nincs meg a szellemi míveltségnek azon foka, hogy a jobb társaságokban megjelenhessék, ki nem ismeri kora társadalmi viszonyait s az azt mozgó eszméket, az habár mennyit tudjon is a specificus theol. tudományokból, nem működhetik elég sikerrel; de viszont a kiben megvannak az összes míveltségi s theol. tudományi kellékek, de hiányzik nála a jellemesség az csak ártalmára lehet egyházának. Theol. intézeteinknek oly irányban kell működniök, hogy a belőlök kikerült hitjelöltek mívelt emberek, szakszerűleg képzett lelkészek s példányképpül szolgáló jellemek legyenek, minthogy másképp nem felelhetnek meg magasztos hivatásuknak. Míg a theol. intézetek ily képzett szakemberek nevelését tartják legfőbb céljuknak s e cél felé törekszenek addig senki sem vádolhatja őket kötelességmulasztással vagy célátvesztéssel.

Ha theol. intézeteink jelenlegi tantervét vizsgáljuk, azt találjuk, hogy három irányú s e hármas iránya által hivatása: mind azt nyújtani, a mi a fentebb kifejezett cél elérésére szükséges. A theológián előadatni szokott bölcsészeti tárgyak hivatása tovább fejleszteni a gondolkozást s emelni az ifjak míveltségi fokát; az elméleti theol. tudományok hivatása megadni a szükséges szakképzettséget; a gyakorlatiaknak végül az élet számára képezni ki őket. Midőn a hittanintézetek ezen hármas irányban működnek s ily módon akarnak használni az egyháznak: e tekintetben azt hisszük teljesen fogták fel ez intézetek hivatását azok, kik e tervet kidolgozták számukra. Hittanintézeteink mindegyike ezen az alapon szerveztetett s mindegyike ilyenféle tantervvel bír.

Vajjon ily körülmények között a közös cél szempontjából szükséges-e a hittanintézetek oly nemű szervezése, hogy teljes egyformaság legyen közöttök: az oly kérdés, melyre határozott nem-mel kell felelnem. Az egyetemes gyűlés említett határozatának nem is lehet ilyen intentiója. Ily intézkedés szükségtelen s ártalmas lenne úgy egyházunkra, mint csirázásban levő prot. theol. tudományunkra, mert oly schablont szentesítene, mely megölne minden szabaddabb mozgást s életet. Intézeteink nemcsak lelkészt képző szakiskolák, hanem egyuttal hazai prot. theol. tudományunk focusai, a melyek világítani s egyházunkat a tudományban előbbre vinni tartoznak. Az egyformaság kizárja az egészséges tudományos versenyt, feleslegessé teszi a 3 theol. intézetet és halálhozó stagnálást okoz. Rosszúl ismeri a prot. egyháznak fejlődését s nagyszerű tudományi irodalmát, a ki azt hiszi, hogy azt az egyenlőség szülte. A

protestantismusnak egyik kellőleg nem méltatott elve a szabadság, a szabad verseny eszméje.

De ha akarnánk is teljes egyenlőséget hozni be, az kivihetetlen. Két intézetünk 4 évi folyamra van berendezve, de az egyikben nyolcz, a másikban négy tanár tanít, mi világosabb, mint hogy a 4 tanerővel bíró nem alkalmazkodhatik mindenben a 8 erővel bíró intézethez. A 3-dik intézet 3 évi folyamra adja elő azon theol. tudományokat, a melyeket ama kettő 4 évi folyamra; itt tehát még nehezebb lesz az alkalmazkodás. Midőn a tanterv teljes egyenlősítését kivihetetlennek, de mi több károsnak s halálhozónak ismerjük: akkor nagyon természetes, hogy el kell tőle állanunk.

Ebből korántsem akarom azt következtetni, hogy theol. intézeteink mindegyike a maga separativus útján haladjon semmit sem törődve a másikkal s harmadikkal; korántsem akarom azt állítani, hogy az egyes theol. intézetek között sem miféle összekötő s összetartó kapocs ne legyen, hanem csak azt hangsúlyozom, hogy nem szabad és nem lehet őket deterministicus sablon szerint szervezni. A három intézetnek egymás mellett csak akkor s az esetben van létjoga, ha mindegyike bir sajátos jelleggel, karakterrel. Ezen jellegök egy részt abban állana, hogy esetleg más és más theol. iránynak lennének képviselői, más részt abban, hogy az egyikben pl. a történelmi szakot, a másikban, az exegetikait, a harmadikban a systematikait mívelnék kiválólag. Ilyféle szervezés mellett idővel meghonosíthatnók azt is, hogy theologusaink nem egy hittanintézetet, hanem többet látogatnának meg s nem tennék, mint most, hogy a mely intézetben kezdik, abban végzik is theol. tanulmányaikat. Ekkor következnek el a valódi tudományos verseny az egyes intézetek s tanárok között az egyháznak s hazánknak javára. Ekképen magyarázva az egyetemes gyűlés határozatát csak üdvözölhetem azt, mert meg vagyok győződve, hogy csak javunkra válik.

Ezek alapján én a tanterv egységét következőleg alapítanám meg: A bölcsészeti tárgyak közül okvetlen kötelezőnek tekintem a bölcsészet történetét legalább heti 3 órában két félévén keresztül s itt különösen a legújabbkori bölcsészeti rendszerek ismertetését kívánám meg. Ép ily fontosságú a nevelésben s nevelés története, a melyekre ugyanannyi órát kellene fordítani, mint a bölcsészet történetére. Az eddig előadott vallástörténetet nem tartom oly fontosnak, hogy helyette pl. a psychológiát nem lehetne elővenni. Az egyháztörténelemre két éven át heti 4 órát tartok szükségesnek. A magyar prot. egyháztörténetnek az egyetemessel összekapcsolt előadását tartom helyesebbnek legalább egyelőre, míg elkészül egyházunk történelme. Ezt pedig nagyon könnyen lehet elérni, hogy aref. kori egyháztörténelemre s a legújabb korra több előadási óra vétetnék. Miután ezen tárgyak a 2-ik év végén tartatni szokott alapvizsga tárgyai, nagyon természetes az első 2 évfolyamban adandók elő.

Az exegetikai tudományoknál legelőbb kimondanám, hogy bibliai bevezetést és theológiát az exegesisből külön választva legalább heti 3 órában egy-egy félévén át kell előadni s a szakvizsga tárgyává tenni; pusztán exegesisre 4 éven át legalább heti 3—3 órát tartok szükségesnek. Minthogy négy évben lehetetlen az egész biblián végig menni a magyarázattal s minthogy okvetlen szükséges itt a szaktanároknak az előadandó szent iratok választásában szabadságot adni: annál fogva okvetlen kötelezőnek akarnám venni úgy a tanárra, mint hallgatóira nézve, hogy legalább egy evangyeliomot, a rómaiakhoz írott levelet, a korinthusiakhoz írt első levelet az új test.-ből, a pentateuch egyes szakaszait, Jezsaia próféta válogatott fejezeteit s a zsoltárok szebbjeit az ó test.-ből vegyék elő. Ezekon kívül az egyes tanárok azon iratokat magyaráznák, a melyeket legjobb meggyőződésök szerint legcélszerűbbeknek találnának. A bevezetésnek természetszerűleg meg kell előznie az exegesiset s így az első évfolyamban, a theológiának az exegesis betetőzőjének s összefoglaló rendszerezőnek kell lennie s így az utolsó évfolyamban tárgyalandó.

A cursusok combinatiója itt legkevesebb akadályos s nehézséggel jár, minélfogva az széleskörű lehet. Az azonban kívánatos hogy az első évfolyam ne vételessé a többivel combinatióba. A rendszeres theológiára nézve kötelezőnek vélnék 2 évet, úgy hogy heti 4 órában adatnék elő az egyik esztendőben a hittan, a másikban az erkölestan. A gyakorlati theologia tárgyaira nézve, miután itt a fődolog, hogy a hittanhallgatók ne csak elméletileg halljanak egyet mást a szónoklásról, katechizálásról sat.-ről, hanem hogy ezeket gyakorlatilag meg is próbálják, azt tartom helyes elvnek, hogy a gyakorlatiaknak elmélete oly röviden nyujtassék, a mint csak lehet s főszóly fektetessék a gyakorlásra. Véleményem szerint a homiletika, katechetika, liturgika, pastoralisra elég egy-egy félévben heti két óra, az egyház jogra két félévén át heti 3 óra, a gyakorlati írásmagyarázatra 3 éven át (2—4 évfolyam) heti egy óra. Hogy a szónoklásban s egyházi beszéd készítésben s a vallás-tanításban már jókor gyakorolhassák magokat a hallgatók: ez okból a homiletika és katechetika legkésőbbben a 2-ik évfolyamban adandó elő. Ezek mellett különös súlyt kell fektetni a seminariumokra, minthogy azok fejlesztik az önálló gondolkozást, ösztönzik a munkakedvet, de egyuttal alkalmat szolgáltatnak a tanárnak, hogy egyes félreértett magyarázatait megvilágítsa s oly részletekbe is bocsátkozhassék, a melyeket rendes előadásaiban kellő figyelemben nem részesíthet. Hogy ezen kívül mely tárgyak s minő mértékben adassanak elő, azt az egyes theol. intézetekre kellene bízni, hogy azok viszonyaik tekintetbe vételével a lehető legjobb tanrendet állítsák össze. Más szóval az elvekben, a lényegesekben egységet, egyenlőséget, a mellékes, az elveket meg nem döntő dolgokban az eltérést tartom szükségesnek. Az egyetemes gyűlés határozatainak intentióját abban látom, hogy oly tanterv készíttessék,

melyben az előadandó tárgyaknak s előadási óráik számának minimuma és sorrendje alapíttassék meg. Ezen intentionak a fentebb közölt tanterv meggyőződése szerint megfelelne.

Mayer Endre,
theol. tanár.

Bányakerületi özvegy-árva és nyugdíj-intézet.

A bányakerületi özvegy-árva és nyugdíjintézet 1887-ik évi eredményéről akarom nem is annyira az intézet tagjait értesíteni, mert ezeknél a pénztáros úr évi jelentésével már megelőzött, mint inkább a testvér kerületekbeli társainkat s általjában e lap olvasóit, hogy látva, mint áldotta meg az Úr a csekély kezdetet, velünk örüljenek.

Az intézet bevétele 1887-ben volt: Tagsági díjakból 2106 frt. 65 kr., adományokból (besztercebányai, budapesti tót egyház és a szarvasi confirmandusok részéről) 32 frt. 24 kr., a kerülettől (államsegély 600, Pohl-féle alapítvány feleslege 60 frt.) 660 frt., felmentvényi díjakból 404 frt. 10 kr., kamatokból 4686 frt. 27 kr., összesen 7889 frt. 26 kr.

A kiadás: Segélyekre 1444 frt. 13 kr. (428 frt.-tal több, mint a megelőző évben), kezelési költség 106 frt. 45 kr., visszatérített tagdíj 22 frt. 36 kr., összesen 1572 frt. 94 kr., felesleg 6316 frt. 32 kr., mely összeghez mint ez évi gyarapodáshoz az 1886-iki vagyont 57522 frt. 73 krt., hozzáadva az intézet vagyona 1887. végén tesz 63839 frt. 05 krt. Minden bizonnal oly eredmény, minőt a megalapításnál, 14 év előtt, alig mertünk volna reményleni. Pedig nem került megerőltetésünkbe, mert az évi 6 frtnyi tagdíjt annak senki sem nevezheti. Nem csekély részben érdeme e meglepő eredmény minden bizonnal a lelkes, pontos s lelkiismeretes pénztáros nt. és nagyságos Breznyik János úrnak, ki nem is említve azt, hogy az évről-évre szaporodó munkát minden díj nélkül végzi — egyedül a szent ügy iránti buzgóságból, a tőkék elhelyezésénél munkát nem kimél s a kamatok számításánál nem tekinti a a magáét.

A tagok száma a folyó évben belépett kettőnek betudásával 236: 167 lelkész, 26 tanár, 38 tanító a kerületünkben, 6 lelkész és 1 tanár más kerületekben, kik közt 15-en vannak a mult évekre hátralékban 1—6 évre; a folyó évi tagdíjt pedig az alapszabályilag (14. p.) kitűzött Jan. 31-ig 50-en nem küldték be!

Segélyezett fél van 29 (tavalyhoz képest plus 3), még pedig özvegy 26 (lelkészi 17, tanári 1, tanítói 8), 1 nyugdíjazott tanár s egy lelkésznek s egy tanító-nak árvái, kik egyenkint 50 frtot kaptak. Nem vagyunk messze azon időtől, t. i. a fenállás 17-ik évétől, midőn az alapszabályok értelmében a kamatok, a tagdíjak és a kerületi segély $\frac{19}{20}$ része a segélyzendők közé fog elosztatni. Ezen tételek ily hányadát a tavalyi számadások szerint 29 közt elosztva, jutna egyre 244 frt. Tán nem fog anyi jutni, mert

a segélyzendők száma ezentúl nagyobb arányban fog nőni; de biztos kilátásunk van arra is, hogy addig a tőke is megerősödik még. Hanem épen azért tegyünk meg mindent az intézet felvirágoztatása érdekében, hogy ne csak az elhalt tagok özvegyeit és árváit becsületesen gyámolíthassuk, de magokat az elfáradt s munkaképtelen tagokat is nyugdíjazhassuk!

Ezen oldalról tekintve a dolgot tán még sem oly „indokolatlan“ és „szükségtelen“, a mint azt kedves szomszédom Hurtay e lap mult számában állítja, az intézet, illetőleg a kerület azon intézkedése, hogy az ezentúl belépők belépti díj 60 frtot fizessenek.

Minden testület iparkodik a maga alkalmazottjait aggkorukban, illetőleg azok özvegyeit és árváit a családfentartó halála után megállapított, becsületes nyugdíjakkal ellátni; csak a pap szolgáljon 80-ik évéig vagy elégedjék meg legjobb esetben 200 frt-tal?! A nyugdíj emelése céljából hozatott be a 60 frtnyi belépti díj, tehát nem indokolatlan s nem is szükségtelen

Hanem „elviselhetetlennek“ mondja Hurtay lelkészársam az összeget s ezen elviselhetetlenséget csakugyan fekete szemüvegen át nézi. A 60 frt. törlesztésére nem fog kelleni egy évi papi fizetés, azért nem, mert 60 frtos papi állomások nincsenek; de azért sem, mert a 60 frtot több éven át lehet majd törleszteni. Csak kérdezzük meg az államhivatalnokokat, hogy menyit náluk a nyugdíjra való levonás? Mi tőlünk 6 frt. kívánatuk évenként s egyszer mindenkorra több részletben 60 frt. s az özvegy már is nem fogja tudni férje koporsójánál a férjét sirassa-e vagy örvendjen-e annak, hogy megszabadult az elviselhetetlen (?) terhektől (??). Hyperbola!

Még egyet kifogásol Hurtay lelkészársam, azt, hogy igazságtalanság történt az ezentúl belépőkön a régi tagokkal szemben. Én nem úgy látom a dolgot.

Tegyük fel, hogy valaki tagja az intézetnek annak fenállása óta. Az fizetett, nem számítva a kamatot, a beíratási díjjal együtt 87 frtot s fizetni fog ezentúl is, míg él, évenként 6 frtot. Ez a 87 frt. bent van a tőkében s kamatozni fog (évenként legalább 4 frt. 35 krt.), míg csak az intézet fenállani fog. Három év mulva bekövetkezik az alapszabályszerinti segélyezés, mi alatt az is értendő, hogy a tagdíjak $\frac{19}{20}$ -ad része minden évben elosztás alá kerül. Mivel járultak volna tehát az ezentúl belépő tagok a tőke gyarapításához? A 6 frt. egy huszad részével, azaz évenként 30 krajczárral, holott mi 87 frt.-unkkal részben megteremtettük a tőkét, lehetővé tettük a most már 4686 frtnyi évi kamatot s lehetővé a 3—4 év mulva adható 200 frtos segélyt; az évi tagdíjt pedig, míg az Isten éltetni fog, egyformán fizetendjük az új tagokkal.*) Tehát még sem

*) Az eddig elhaltak özvegyeinek meg kellett elégedniök 10, 20, 30, 40, 50 frttal; ezentúl ma-holnap az özvegy, ha férje tán csak egy évig fizetett is, mindjárt 200 frtnyi nyugdíj élvezetébe lép.

oly igen igazságtalan az a 60 frtos belépti díj; egyenértékül szolgál 87 frt.-unkkal szemben.

A ki a célt akarja, annak nem szabad idegenkednie az eszközöktől sem. A közjó közönségesen az egyesek áldozataiból épül; ne jaidúljunk fel mindjárt oly fájdalmasan, ha áldozni kell, annál kevésbé ez esetben, hisz magunknak s mieinknek adjuk!

Raab Károly.

BELFÖLD.

Csak a Krisztust! Dr. Sommerville skót missionárius, a skót szabadegyház papja, ez a világlátott ősz férfiú magyarországi körutja alkalmával, — melynek célja nem annyira a térítés, mint inkább a már meglévő egyházak fenntartása, — meglátogatta Szegedet is s itt két egymás után következő napon az estvéli órákban szép számú közönség jelenlétében előadást tartott. Az előadás, mondhatjuk, prédikáció, angol nyelven folyt, melyet Szalag József nagybecskereki ref. lelkész mondatonként kiváló ügyességgel és szabatossággal magyarnyelven tolmácsolt.

Már a bevezetésben is megnyert és lekötelezett bennünket, József, — úgymond, tolmács által beszélt az ő testvéreivel, a kik az egyiptomi nyelvet nem értették, — én is tolmács által beszélek önökkel, csak hogy ott a tolmács idegen volt, itt pedig nemcsak mi vagyunk testvérek, de a tolmács is a mi testvérünk.

Szól azután a Krisztusban való hitről alapigéül választván a gutaütött ember történetét. Megható volt különösen előadásának azon része, melyben élénk, költői színezettel leírja, midőn a gutaütöttet ágyastól a kibontott háztétön keresztül Jézus elejbe lebecsátják. Mit látott itt Jézus? Talán a napsugárt vagy a kéklő eget, mely a nyílason át reámosolygott, talán a jelenlévő sokaság ámulatát és megütközését ezen a jeleneten, talán a jelenetet magát talán a gutaütött négy barátját, a kik őt leeresztették, talán magát a gutaütöttet? Nem, hanem, mint meg vagyunk irva. „És mikor látta volna az ő hitőket...“ Ha mi magunk nem tudunk Jézushoz menni, nekünk is vannak jó barátaink, a kik bennünket hozzá visznek. —

Másnap előadásának, mely a „Tisza szálló“ban tartatott, tárgyát a Krisztus iránt való szeretet képezte alapul vévén Pál apostolnak ezen szavait: „Ő benne bizván örvendezni fogtok kimondhatatlan örömmel.“ Gyönyörű képekkel illusztrálta Krisztus szeretetének megmérhetetlenségét. A sok szép kép közül csak egyet, melyet az agg lelkész Spanyolországból hozott. Ott ugyanis egy barátjának kis gyermeke fekete himlőbe esett és a borzasztó ragály eléktelenítette szegényt és távoltartotta tőle az embereket. Volt azonban mégis egy látogatója a ki egy alkalommal ezt a kérdést intézte hozzá: Megcsókolná-e a Krisztust, ha itt állna beteg ágyánál? Oh, hogy megcsókolnám-e megbizony tizezerszer is, — mond a szenvedő kis gyermek mély szeretetének égő melegével. Hát mit gondolsz, Krisztus megcsókolná-e téged? Igen, megcsókolná, felele a szegény gyermek élénk tudatában nyomult állapotának, tudatában annak, hogy egy csók rajta undor betegség, halál, — megcsókolná milliószor is. A gyermek ezen két nyilatkozatában hiven van tükrözve a két szeretet, az, melylyel mi szeretjük a Krisztust és az, a melylyel Krisztus szeret minket.

A 77 éves lelkipásztor a Krisztus mint megváltó iránti szeretetnek oly lelkesedésével és a meggyőződésnek oly hatalmával szólott, hogy elragadta a hallgatóságot, melynek soraiban a város intelligenciája, nő- és férfi-elitje is bőven képviselve volt. A sok rom. kat. és zsidó között a protestánsok aránylag kevesen voltak. Egy két r. kat. káplán és szerzetes is végig hallgatta az előadást. Nem tudom mit gondoltak magokban, mikor ezt hallották: a mi jó cselekedetünk csak rongy, hitvány rongy, haszontalan rongy, бүдös rongy, nem üdvözíthet az bennünket, még a mi hitünk sem, hanem egyedül a Krisztus.

Habár saját nyelvén nem érthettük is meg a jeles szónokot, a ki kénytelen volt megszakítani az egyes mondatokat, mindazáltal elbájolt és mind végig gyönyörködött bennünket, mert láttuk és hallottuk, hogy úgy amint ő szólott, igazán csak Jézus tanítványai szólhattak azokon a lángnyelveken, melyeket a pünkösdi szent lélek kölcsönzött vala nekik. Ugy isteníteni a Krisztust csak ritkán van alkalmunk hallani, miként ő, mondhatnánk, csaknem a rajongásig istenítette. A vallás, a bölselet és a költészet szárnyain emelkedett fel és igyekezett bennünket is mindnyájunkat magával ragadni a világ zajából és az élet mindennapi foglalatosságai közül azon Isten országába, a melyben a Krisztus iránti szeretetünk örökké nyiló virágai díszlenek.

Térjünk meg tehát, — úgy mond, a Krisztus szeretetéhez addig, míg nem késő, nehogy úgy járjunk mint ama bizonyos király, a ki ha csak egy percczel érkezik is korábban, megmentheti vala egyetlen fiát, de így csak boszut állhatott rajta, a mennyiben a lázadó gyilkos életét kioltá, de egyetlen fiát életre nem hozhatá soha — soha, soha!!

Nem ártana, ha nemcsak itt, de más városokban is, különösen a hol tulnyomó számban van a r. kath. és a zsidó elem, minél gyakrabban volna alkalom arra, hogy az Isteniszteletnek ily alakjában ily kenetteljes ajkáról szállhatnának el az evangéliom örök igéi!

Persze, hogy ez egy kicsit drága istentisztelet volt Sommerville nézve; mert ámbár nekünk ingyen prédikált, város ily célra alkalmatosságot szolgáltatni nem akarván, neki kellett kifizetni a szálloda termének 1½ órai használatáért azt a 30 frtot, melyet a tulajdonos követelt.

Megjegyzendő még, hogy előadását megelőzőleg harmonium kíséret mellett, — melyen Sommerville unokája, ki szinte papnak készül, — játszott, — néhány tagból álló kar énekelt, énekelt közbe is négyszer ötször az előadás végén is az ősz missionarius azon „evangéliomi énekei“-ből, melyeknek magyar szövege a közönség kezei között forgott. S mondhatom, hogy az énekek dallama a mily egyszerű oly szép és kedves.

Álljon itt a hat ének közül az, melynek címe:

„Föl barátim!“

1.

2.

Föl barátim drága Jézus
Zászlaja alatt!
Bátran, bátran! segedelme
Diadalmat ad.
Bizzatok, mert Jézus eljön,
Ő a fővezér,
Zengje ajkunk: hozzád esdünk
Segedelemér,

Lám a sátán serge talpon,
Szembe törni kész,
A legbátrabb harcosoknak
Bátorsága vész.
Bizzatok, mert Jézus eljön,
Ő a fővezér,
Zengje ajkunk: hozzád esdünk
Bátor szívekér'.

3.

Szóljon a kürt, fen lobjon
A győzelmi jel,
Diadalra Jézusunkkal,
Neki győzni kell!
Bizzatok, mert Jézus eljön,
Ő a fővezér.
Zengje ajkunk: hozzád esdünk
Lelkünk üdvéér'.

4.

Harczi zajnak közepette
Mentőnk résen áll.
Bátorság! Ő áll segédül
Szívünk harczinál!
Bizzatok, mert Jézus eljön,
Ő a fővezér,
Zengje ajkunk: hozzád esdünk
Győzedelemér'.

Thomay József.

Lélkész igtatás Felső-Szeliben. E becses lapokban is jelzett állomáscsere tiszt. Szilárd János volt felső szelii és tiszt. Endreffy János volt domonyi lélkész urak között ténynyé válván, ez utóbbi böjt első vasárnapján igtatott be ünnepélyesen hivatalába Ntú Ritter Károly pozsonymegyei főesperes úr által. A zsúfolásig megtelt templom lélekemelő képet mutatott. A gyülekezet ifja és véne áhitattal hallgatta a főesperes úr kenetes szavait, midőn I. Kor. 4, 1. 2. alapján fejtegette, hogy miben áll az evangéliomi lelkipásztor hűsége? — úgy szintén a beigtatottnak beköszöntő beszédét is, melyben I. Kor. 3, 9—15. alapján fejtegette, hogy a hol a hit, ott a szeretet; a hol a szeretet, ott a béke; a hol a béke, ott az áldás; a hol az áldás, ott az isten, ki megsegít a szükségben. Legyen Isten áldása a beigtatott lélkész működésén, hogy új működési terén a megrendült jó állapotok mielőbb megszilárduljanak.

Lelkészigtatás a domonyi egyházban. Böjt második vagy egyházi elnevezéssel Reminiscere-vasárnap a domonyi evang. egyháznak igazán emlékezetes vasárnapja vala. Mintha csak a Zsoltárok költőjének eme szavait viselné magán: ez ama nap, a melyet az Úr rendelt. Tisztelendő Szilárd János lelkipásztor úr új egyházába való beigtatásának napja vala az. Már korán reggel kezdtek a környékből a paplakra seregelni a vendégek. A templom mielőtt beharangoztatott, megtelt hallgatókkal és buzgó — Istent — dicsérőkkel. Beharangoztatván a beiktatandó lelki-pásztor — kísérve több, hivatalos ruhába öltözött lelkészről, ngos Fogler János egyházfelügyelő és más világi uraktól ünnepélyesen az Isten-házába lépett, magára vonva, mindenkinek figyelmét. Az orgona megszólalt s felhangzott s egész gyülekezettől énekelve:

„Maradj meg kegyelmeddel, velünk mi vezérünk
Ígédet szentségeiddel, közöld folyvást velünk.“

A szent ének eléneklése után ntiszt. Láng Adolf főesperes úr oltár elé lépve a beigtatandó lelki-pásztorhoz és a gyülekezethez e következőleg kezdődő szent igékkal „Emlékezzél meg!“ kiinduló magasztos tartalmú beigtató beszédét intézett. E hatásos beszédnek elmondása után főesperes urat fölváltá tiszt. Kemény Dezső maglódi egyház lélkésze, a ki végebiendő teendőit e következő szent ihletű ima elmondásával kezdé meg:

Hatalmas Isten! mindeneknek Atyja!
Kitől jó minden áldás mireánk,
Te légy ma szívünk, lelkünk gondolatja,
Feléd repül mi egy-sült imánk;
Azért gyűltünk most, Isten, templomodba,
Hogy te előtéd mélyen leborulva,
Áldásodat kérjük a domonyi nyájra
És vele egygyé lett uj, hű pásztorára!
Te vóltál hű vezérük mind ekkoráig,
Te óvtad őket az élet ölen,

Te légy tovább is nagyon sokáig . . .
 Örökké örök a lét tengerén,
 Hogy azon szent frigy, a melyet ma kötnek:
 Boldogság, s béke révpartja legyen,
 S hogy ezért hó áldás a Te szent nevednek
 Hangozzék szerte völgyön és hegyen.

Oh add, vezesse őket igaz szent érzelem,
 Legyen pásztor és nyáj közt mindég egyértelem!

Ezek után átadá a beigtatandó lelki-pásztorinak alkalmoszerű és a szent jelvényekre vonatkozó szent igék kísérete mellett a szent bibliát, oltárt és szószerket; átadá a keresztség és úrvacsora szentségek edényeit; átadá a templomot és annak kulcsát, hogy ezekkel egyengesse híveinek útját az Isten országának eléréséhez. — Azután ntiszt. Melczér Gyula pestmegyei esperesség főjegyzője és acsai lelkész lépett az oltár elé, előre bocsátott lélekemelő beszéd után megtette az ünnepelt lelkészhez e következő szokásos kérdéseket: „hogy hű és igaz hive leend-e egyházához, pestmegyei esperességhez, bányakerülethez és az édes Magyar hazánkhoz? és ha igen akkor legyen és nyugodjon meg rajta a Szentlélek örök áldása.“

Ily ékesen és szép rendben történeteknek elvégzése után következett a beigtatott lelkésznek beköszöntő, magasztos tartalmú tót nyelven elmondott beszéde, fejtegetvén benne: Mi legyen egy hű lelki pásztorinak a legfőbb kötelessége egyház hívei iránt! 1-ször: hogy tanítsa; 2-szor: hogy jóra vezérelje; 3-szor: hogy az élet keserveiben vigasztalja. Az előadása e beszédnek valóban megható és az egész gyülekezetet könnyekre megindító vala. — Predikáció után tiszt. Zvarinyi János csomádi lelkész úr liturgiázott. Az ünnepélyes isteni szolgálat után, a templomban egyházi közgyűlés tartatott, a melyben a szót és a tollat ntiszt. Kiss Péter tót-györki lelkész vezette s mely alkalommal a hívány felolvastatott és a domonyi anyazsidai, gödöllei és mácsai leányegházak tetteleges tagjaival aláíratott.

Micsinay Pál.

VEGYESEK.

— **Ő felsége a király az alsó-sajói (Gömörm.) gyülekezetnek templom-, iskola- és paplaképítésre 100 frtot adományozott.**

— **A Betlehemben építendő ev. templom költségeinek fedezésére — továbbítás végett — vettem Csehbrezóról Sztolár György lelkész úr által Herich János házánál mennyegzői alkalommal gyűjtött 2 frt. 10 krt.; Eperjesről az egyházi gyámintézet részéről Sztehlo János főesperes úr által küldött 2 frtot. Köszönet e szíves adományokért annyival inkább, hogy Bethlehem esdő szavát emlékeztetébe juttatják ismét azoknak, kik e szent hely iránt kegyelettel viseltetnek. Az eddig általam fennebbi czélra bevett adományok összege 96 frt. 91 kr. — Koren Pál. Pitvaroson.**

— **A salgótarjáni egyesült protestans egyház részére folytatólag adakoztak:** 1. nagyfalusi ref. egyház 1 frt.; 2. szentesi ref. egyház 10 frt.; 3. tót-aradáci ev. egyház 2 frt.; 4. száraz-ajtai ref. egyház 2 frt.; 5. Fuchs Gusztáv úr Budapestről 10 frt.; 6. A salgótarjáni köszönbánya részvénytársaság 500 frt.; 7. Borbély Lajosné úrnő 50 frt.; 8. Boczkó Dánielné úrnő 10 frt.; 9. Schulz Cuno úr 5 frt.; 10. Hegedűs Viktor úr 2 frt.; 11. Marschalko Richard úr 5 frt.; 12. Poloczek úr 3 frt.; 13. Unger Gusztáv úr 10 frt.; 14. Jónásch Antal úr 10 frt.; 15. Dapsy Gyula úr 2 frt.; 16. Lépes Miksa úr 3 frt.; 17. Dubois József 3 frt.; 18. Figura György,

Hermann Béla, Csak Ödön, Stacha Antal, Billeter Frigyes, Holéczy Gusztáv 2—2 frtot, összesen 12 frt.; 19. Janik Ede, Kilvály János, Gruber Márton, Gracza Ferencz, Pozsicsányi József, Beer József, Dr. Vajda Ferencz, Porázik György, Kracsun János, Thaisz Jakab, Thaisz Mihály, Grimpner Norbert, Bóth Béla 1—1 frt. összesen 13 frt.; 20. Többen 50 krjával, összesen 7 frt.; 21. Kölcei ev. egyház gyűjtése 1 frt. 40 kr.; 22. felső-sztrégovai ev. egyház 2 frt. 49 kr.; 23. bakabányai ev. egyház 10 frt. összesen 673 frt. 89 kr. Midőn ezuttal is örömmel hozom nyilvánosságra a salgótarjáni egyesült protestans egyház iránt nyilvánuló részvétet; s kifejezem különösen a köszönbánya részvénytársaság nagyságos vezérigazgatóságának irántunk tanusított bőkezű nagylelkűségeért, és Boczkó Dániel úrnak, a rimamuránysalgótarjáni vasmű részvénytársaság főszámvévőjének a gyűjtésben kifejtett nemes buzgalma és a szép eredményért (135 frt 30 kr.) az egyház nevében legmélyebb köszönetemet: megragadom az alkalmat arra nézve, hogy tisztelettel felkérjem mindazon kegyes jötevőinket, kikhez a múlt év folyamán kérvényeinkkel fordulni bátorokdtunk, hogy azokat jóságos figyelemre és becses válaszra méltatni sziveskedjenek. — Mély tisztelettel *Rutkay Sándor* ev. lelkész.

— **Az alsószelii egyházközség** kebelében merültek fel, rövid időközben örvendetes jelenségek. Ugyanis alig néhány hete érdemes presbytere idősb Lénárd Sándor és neje, az egyházközség harangalapjának gyarapítására 100 frtot adakoztak. — Midőn pedig f. évi február 2-án az egyházi közgyűlés arról tanácskozott, mit cselekedjék rozzant fedelű iskolájával? egyakarátulag elhatározatott, miszerint a régi iskola egyelőre csupán újra fedessék; mivel pedig nem csak belső berendezése hiányos, hanem a tantermek is szűkek kezdenek lenni, a mostani telken azonban az épület nagyobbitása czélszerűnek nem mutatkozik: közlekedéssel elhatározatott, miszerint új iskolai telekűl egy szomszédos üres telek megszerzésére, a hívek önkénytes adakozásaiból alap gyűjtessék. E határozatnak cselekedtetel is nyomaték adatott az által, hogy a jelenlevők közül 20 egyháztág 1—5 frtos összegekben, alig néhány perc alatt e czélra 63 frtot ajánlott meg, a többiek adakozásukat a jövő őszre bizton ígervén. Isten áldása legyen a jó kezdeten, s juttassa azt mielőbb a kívánatos czélra.

— **Gyászeset.** Körmöcbányán február 22-én hunyt el s 24-én temettetett nagy részvét mellett Landerer Nándor, nyugalmazott bánya-tanácsos s a 60-ás években a selmeci bányagazgatóság (kamaragrófság) több éven át helyettesített vezetője. A 85 éves aggastyán született Weimarban, három hónapos korától kezdve Svájcban, Chur városában nevelkedett. Svájcznak és reformátusnak vallotta magát. 10 év előtt elvesztette szeme világát, 4 év óta Körmöczön lakott. Elhúnytat, e helyen azért regisztráljuk, mert a boldogult egyházi téren is működött; több éven át volt a selmeci egyháznak helyi s a pátens szerint szervekedett pozsonyi superintendenciának kerületi felügyelője.

PÁLYÁZAT.

A harashti (Abaúj.) ev. kántor-tanítói állomásra ezennel pályázat hirdettetik. **J a v a d a l o m:** Egy fél telek, — 14 hold földnek haszonélvezete. Ezen telket a hívek kötelesek megmívelni. Minden egész telkestől kántori fizetés fejében 1 véka rozs s azonkívül a lelkésznek fizetendő párbér egy harmad része. **T a n d í j b a n:** minden tanköteles gyermektől 1 véka rozs, 1 méter fa és készpénzben 1 frt. Idegen vallású gyermekektől külön. Nagy temetésért 1 frt., kis temetésért 50 kr.

A tannyelv magyar tót. A pályázati határidő márczius 15-e.

A pályázni kívánók folyamodványaikat **T. Jungmann Géza** ev. lelkészhez intézzék **Felső-Kemenczére**, u. p. **Herlány.** (Abaújmegye.)